

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 33/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ordningsvakter samt till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 oktober 1998 en proposition med förslag till lag om ordningsvakter samt till vissa lagar som har samband med den (RP 148/1998 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande om ärendet. Utlåtandet (GrUU 44/1998 rd) ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- polisdirektör Jorma Toivanen, lagstiftningsrådet Tarja Oksanen och polisöverinspektör Jorma Vuorio, inrikesministeriet
- sakkunniga Tuula Majuri, justitieministeriet
- biträdande avdelningschef Raimo Kurki, trafikministeriet
- konsultative tjänstemannen Kari Paaso, social- och hälsovårdsministeriet
- kanslichef Sakari Vanhala, högsta förvaltningsdomstolen
- länsrättsdomare Sampo Jokinen, länsrätten i Nylands län
- polisinspektör Kari Hemminki, länsstyrelsen i Södra Finlands län
- överkommissarie Teuvo Saikkonen, polisinspektionen i Helsingfors härad och Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

- övervakningschef Juha-Pekka Laaksonen, Helsingfors stads räddningsverk
- förvaltningschef, vice ordföranden Lauri Jääskeläinen, Helsingfors stad och Rakennustarkastusyhdistys
- chefsjuristen Alf Henriksson, Finlands Kommunförbund
- direktör Pentti Mäkinen, Centralhandelskammaren
- chefsjuristen Risto Airikkala, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- projektchef Kerstin Ekman, Finlands idrott rf
- styrelseordförande Erkki Aurejärvi, Stadionstiftelsen
- viceordförande, polischef Veli-Erkki Wäre, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- och maistraattialakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- verkställande direktör Jarmo Mahonen, tävlingsledare Simo Lampinen och juris kandidat Suvi Lahti-Leeve, AKK Sports Oy
- säkerhetschef Björn Åkerblom och biträdande säkerhetschef Erkki Gustafsson, Helsinki Halli Oy
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

Därtill har utrikesministeriet, undervisningsministeriet, Ålands landskapsstyrelse, kyrkostyrelsen för Ortodoxa kyrkosamfundet i Finland, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT rf, Finlands Brandbefälsförbund rf,

Finlands Sjömans-Union rf, Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry, Finlands Teaterför-

bund rf och Annonsörernas Förbund rf lämnat skriftliga utlåtanden.

PROPOSITIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår en lag om ordningsvakter. Lagen ersätter bestämmelserna om ordningsmän i den nuvarande lagstiftningen om allmänna sammankomster och offentliga nöjeställningar.

Propositionen hänger samman med regeringens proposition med förslag till lag om sammankomster samt till vissa lagar som har samband med den. Lagen om sammankomster ersätter lagen om allmänna sammankomster och lagen om offentliga nöjeställningar. Genom den föreslagna lagen om sammankomster tryggas den mötesfrihet som garanteras i regeringsformen samt regleras att ordning upprätthålls vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Förslaget till lag om ordningsvakter innehåller för sin del bestämmelser om särskilda befo-

genheter och handlingskyldighet för personer som med stöd av lagen om sammankomster eller någon annan författning har tillsatts för att övervaka ordningen samt om godkännande av sådana personer för uppgiften.

Regeringen föreslår också att lagen om friluftsliv och sjömanslagen ändras och att i dem tas in de bestämmelser om tillsättande av ordningsvakter och om deras befogenheter som systematiken i den föreslagna lagen om ordningsvakter kräver. Eftersom förslaget till lag om ordningsvakter även innehåller bestämmelser om användning av maktmedel, föreslås en härav föranledd lagteknisk ändring i strafflagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt med lagen om sammankomster och de lagar som har samband med den.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Av de orsaker som framgår av propositionsmotiveringen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet förslaget behövligt och ändamålsenligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen med ändringarna och ställningstagandena nedan.

Utskottet påpekar att de nya bestämmelserna om ordningsvakter hänger samman med propositionen om en revidering av lagstiftningen om sammankomster (RP 145/1998 rd). Förvaltningsutskottet hänvisar i detta sammanhang till

sitt utlåtande (FvUU 29/1998 rd) till grundlagsutskottet om den nämnda propositionen.

Utlåtandet från grundlagsutskottet och lagstiftningsordningen

Enligt grundlagsutskottets utlåtande kan lagförslagen behandlas i den ordning 66 § riksdagsordningen föreskriver. Grundlagsutskottet menar dock att en ordningsvakt inte bör ges långtgående fullmakter som exempelvis att gripa och ta i förvar personer när han har utsetts för att upprätthålla ordningen i samband med att mötesfriheten utövas. Lagförslaget måste absolut ändras på detta sätt, anser grundlagsutskottet. Förvalt-

ningsutskottet har vägt in denna konstitutionella anmärkning. Även i övrigt hänvisar förvaltningsutskottet till de författningsrättsliga resonemangen i grundlagsutskottets utlåtande kring vilka bedömningar som är viktiga för tillämpningen av lagstiftningen.

Detaljmotivering

1 §. Tillämpningsområde. Enligt tredje meningen i föreslagna 1 § 2 mom. tillämpas på arbetstagare som avses i 1 § sjömanslagen (423/1978) och som med stöd av sjömanslagen utsetts till ordningsvakter utöver denna lag också sjömanslagen. För tydlighetens skull föreslår utskottet en ytterligare hänvisning i slutet av meningen till att inte bara den föreslagna lagen om ordningsvakter och sjömanslagen utan också andra bestämmelser om sjöarbete skall tillämpas på de arbetstagare som avses i lagrummet.

5 §. Skyddande av utomstående och av miljön. En ordningsvakt skall enligt 1 mom. övervaka att tillställningen inte medför fara eller oskäligen störningar för utomstående, trafiken eller hemfriden. Dessutom skall ordningsvakten enligt 2 mom. inom sitt tjänstgöringsområde övervaka att andra människors egendom inte skadas och att miljön inte orsakas annan skada än vad som kan anses godtagbart med hänsyn till tillställningens syfte och övriga omständigheter.

I 4 mom. åläggs ordningsvakten att underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om fara, störning eller skada i det fall att de åtgärder som arrangören eller områdets innehavare och ordningsvakten vidtagit för att skydda utomstående och miljön inte räcker till. Utskottet föreslår att 5 § 4 mom. om skydd för utomstående och miljön preciseras med en hänvisning till övervakningsuppgifterna i 5 § 1 och 2 mom.

7 §. Avlägsnande, gripande och hållande i förvar. Grundlagsutskottet fäster i sitt utlåtande uppmärksamhet vid att polisen enligt 19 § i förslaget till lag om sammankomster har till uppgift att trygga utövandet av mötesfriheten. Utskottet betonar denna bestämmelses principiella betydelse och anser att ordningsvakter inte bör få ges långtgående fullmakter att gripa och ta i förvar personer när de har utsetts för att upprätthålla

ordningen i samband med att mötesfriheten utövas. Härvid är det bara polisen som bör ha nämnda fullmakter och med dem sammanhängande rätt att använda maktmedel. Enligt grundlagsutskottets uppfattning måste lagförslaget absolut ändras på detta sätt.

I enlighet härmed föreslår förvaltningsutskottet att 7 § 2 mom. ändras så att en ordningsvakt inte får gripa en person vid en offentlig tillställning. Av ändringen följer att ordningsvakten inte heller har rätt att som i 7 § 4 mom. föreslås ta en person i förvar. Utskottets ändringsförslag beträffande 7 § 2 mom. har givetvis en direkt koppling till bestämmelserna om användning av maktmedel i 9 § 1 mom. om gripande av en person.

8 §. Förbjudna föremål och ämnen. Arrangören och polisen har enligt 23 § 4 mom. i det förslag till lag om sammankomster som ingår i proposition RP 145/1998 rd rätt att ge en ordningsvakt order om att kontrollera de ägodelar som deltagare i en tillställning för med sig. En ordningsvakt har dessutom enligt 8 § i den nu föreliggande propositionen rätt att med hjälp av metalldetektor eller någon liknande teknisk anordning visitera en person. Förvaltningsutskottet påpekade i sitt utlåtande till grundlagsutskottet om proposition RP 145/1998 rd att ingetdera lagförslaget ger arrangörerna eller någon annan rätt att kroppsvisitera samtliga deltagare i en tillställning i den mening som avses i 5 kap. 9 § tvångsmedelslagen (450/1987), det vill säga undersökning av vad den visiterade har i sina kläder eller annars bär på sig (FvUU 29/1998 rd).

Vid en del konserter och idrottsevenemang är kutymen numera att man inte bara kontrollerar de ägodelar som deltagarna för med sig utan också visiterar deltagarna ovanpå kläderna. Internationella idrottsorganisationer eller de uppträdande artisterna kan kräva detta av arrangörerna. Dagens kontrollpraxis kan anses grunda sig på avtal, men saknar stöd i lagstiftningen.

En kontrollrätt av detta slag bör enligt grundlagsutskottet nödvändigtvis regleras på lagnivå (GrUB 13/1998 rd). Detta är en följd av 6 § 3 mom. regeringsformen, där det föreskrivs att den personliga integriteten inte får kränkas godtyckligt och utan laglig grund. Frågan bör enligt

grundlagsutskottets uppfattning regleras i lagen om sammankomster och inte i lagen om ordningsvakter, eftersom det endast handlar om kontroller på vissa villkor vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar och inte om visitationsrätt inom ordningsvakternas alla tjänstgöringsområden. Grundlagsutskottet har av ovan nämnda orsaker ändrat 23 § 4 mom. i sitt betänkande GrUB 13/1998 rd.

Förvaltningsutskottet konstaterar att ändringen ovan ger anledning att se över 8 § 1 mom. i förslaget till lag om ordningsvakter.

9 §. Användning av maktmedel. Förvaltningsutskottet konstaterar alldeles som grundlagsutskottet att lagförslaget 9 §, som gäller användning av maktmedel, nästan helt formulerats i enlighet med 27 § polislagen (493/1995). Förvaltningsutskottet understryker att till exempel den förvaltningsrättsliga proportionalitetsprincipen i detta sammanhang bland annat innebär att ordningsvakter kan tillgripa de tyngsta maktmedlen — gripande och tagande i förvar — bara om det är absolut nödvändigt att omedelbart tillgripa sådana maktmedel utan att invänta polisens åtgärder, exempelvis på grund av att den som skall avlägsnas utgör en allvarlig risk för andra personer eller egendom. Samtidigt påpekar förvaltningsutskottet att ordningsvakterna i straffrättsligt hänseende är tjänstemän.

10 §. Godkännande som ordningsvakt. Enligt 1 mom. får för högst fem år i sänder som ordningsvakt godkännas en för uppgiften lämplig myndig person med utbildning godkänd av det ministerium som ansvarar för den inre säkerheten. Av

propositionsmotiveringen framgår att utbildningen för en ordningsvakt i praktiken räcker högst två hela dagar. Med beaktande av ordningsvakternas fullmakter och rätt att använda maktmedel anser såväl förvaltningsutskottet som grundlagsutskottet det inte möjligt att på så kort tid ge en utbildning som ordningsvakternas krävande uppgifter, bland annat på grund av deras betydelse för de grundläggande fri- och rättigheterna, absolut skulle förutsätta. Förvaltningsutskottet finner det angeläget att inrikesministeriet tar fram ett allsidigt, för ordningsvaktsuppgifterna skräddarsytt utbildningsmaterial, som finns att tillgå i hela landet. Ministeriet skall också se till att ordningsvakterna får den utbildning som krävs.

Med beaktande av premisserna ovan anser förvaltningsutskottet att ordningsvakterna skall godkännas för högst fem år i sänder i enlighet med propositionen.

12 §. Straffbestämmelse. Förvaltningsutskottet föreslår att föreslagna 12 § 3 mom. ändras för att det skall motsvara nya 6 § i 17 kap. strafflagen (563/1998) som följer: "Straff för motstånd mot ordningsvakt bestäms i strafflagen."

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet vördsamt

att lagförslagen 2—4 godkänns utan ändringar, och

att det första lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Förslag till beslut**1.****Lag
om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

(1 mom. som i RP)

Denna lag tillämpas också på personer som med anledning av ett sådant uppdrag som avses i 3 § lagen om bevakningsföretag (237/1983) har utsetts att fullgöra ordningsövervakningsuppgifter som grundar sig på en författning som nämns i 1 mom. På väktare tillämpas härvid inte 4—6 § lagen om bevakningsföretag. På arbetstagare som avses i 1 § sjömanslagen och som med stöd av sjömanslagen utsetts till ordningsvakter tillämpas utöver denna lag också sjömanslagen *och andra bestämmelser om sjöarbete.*

(3 mom. som i RP)

2—4 §

(Som i RP)

5 §

Skyddande av utomstående och av miljön

(1—3 mom. som i RP)

Om de åtgärder som tillställningens arrangör eller innehavaren av området och ordningsvakten har vidtagit för att avvärja fara, störning eller skada *som avses i 1 och 2 mom.* inte har varit tillräckliga, skall ordningsvakten underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om faran, störningen eller skadan.

6 §

(Som i RP)

7 §

Avlägsnande, gripande och hållande i förvar

(1 mom. som i RP)

Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen och störningen eller faran inte annars kan avvärjas, har ordningsvakten rätt att gripa personen, *när gripandet är nödvändigt för att avvärja allvarlig fara för andra personer eller egendom. Den gripne skall utan dröjsmål överlämnas till polisen. En ordningsvakt har dock inte rätt att gripa en person vid en allmän sammankomst.*

(3 och 4 mom. som i RP)

8 §

Förbjudna föremål och ämnen

En ordningsvakt har rätt att med hjälp av metalldetektor eller någon annan sådan teknisk anordning visitera en person som söker tillträde till eller befinner sig inom hans tjänstgöringsområde, för att förvissa sig om att personen inte bär på sig eller medför sådana föremål eller ämnen som kan äventyra ordningen eller säkerheten eller vilkas innehav på tjänstgöringsområdet är förbjudet enligt lag eller bestämmelse som meddelats med stöd av lag. Med stöd av order enligt 23 § 4 mom. lagen om sammankomster från arrangören eller polisen eller om det finns grundad anledning att misstänka att en person innehar sådana föremål eller ämnen, får *personen själv och saker* som han medför granskas även på annat lämpligt sätt.

(2—4 mom. som i RP)

9—11 §

(Som i RP)

12 §

Straffbestämmelse

(1 och 2 mom. som i RP)

Straff för motstånd mot (*utesl.*) ordningsvakt
bestäms i strafflagen.

13 och 14 §
(Som i RP)

Helsingfors den 12 februari 1999

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Kaarina Dromberg /saml
medl. Ulla Juurola /sd
Timo Järvilahti /cent
Reijo Kallio /sd
Toimi Kankaanniemi /fkf
Juha Karpio /saml
Valto Koski /sd

Osmo Kurola /saml
Pehr Löfv /sv
Hannes Manninen /cent
Jukka Mikkola /sd
Tuija Pohjola /sd
Iivo Polvi /vänst
Veijo Puhjo /vgr.

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 44/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ordningsvakter samt till vissa lagar som har samband med den

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 oktober 1998 propositionen med förslag till lag om ordningsvakter samt till vissa lagar som har samband med den (RP 148/1998 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande om ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- polisdirektör Jorma Toivanen, polisöverinspektör Jorma Vuorio och lagstiftningsrådet Jouni Laiho, inrikesministeriet
- lagstiftningssekreterare Camilla Busck-Nielsen, utrikesministeriet
- lagstiftningsrådet Tuula Majuri, justitieministeriet
- äldre regeringssekreterare Tuula Lybeck, undervisningsministeriet

- direktör Pentti Mäkinen, Centralhandelskammaren
- chefsjuristen Alf Henriksson, Finlands Kommunförbund
- generalsekreterare Esko Joutsamo, Finlands Naturskyddsförbund r.f.
- ordförande, professorn Pekka Koskinen, Fredskämparna i Finland r.f.
- generalsekreterare Väinö A. Hyvönen, Suomen Vapaan Kristillisyyden Neuvosto
- professor Mikael Hidén
- professor (emeritus) Antero Jyränki
- professor Martti Majanen
- professor Olli Mäenpää
- professor Teuvo Pohjolainen
- professor Ilkka Saraviita
- professor Martin Scheinin
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om ordningsvakter. Propositionen har samband med propositionen med förslag till lag om sammankomster och till lagar som har samband med den (RP 145/1998 rd). Ordningsvakter skall kunna förordnas att övervaka ordningen på grundval av lagen om sammankomster och vissa andra författningar.

Den föreslagna lagen innefattar bestämmelser om särskilda befogenheter och handlingsskyldighet för ordningsvakter och om godkännande av dessa för uppdraget.

Lagarna avses träda i kraft samtidigt med lagen om sammankomster och vissa lagar som har samband med den.

I motiveringen till lagstiftningsordningen behandlas särskilt frågan om ordningsvakters rätt att bruka maktmedel. Rätten sträcker sig bara till situationer då en ordningsvakt måste använda tvång för att verkställa en order för att han skall kunna fullgöra det ansvar som åläggs honom i

lagen för ordningen och säkerheten vid en tillställning. Regeringen anser att förslaget till lag om ordningsvakter kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning men anser det ändamålsenligt att utlåtande inhämtas av grundlagsutskottet, eftersom frågan ger rum för tolkning.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Den föreslagna lagen om ordningsvakter beskriver vilka uppgifter ordningsvakter har vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som avses i den föreslagna lagen om sammankomster (RP 145/1998 rd) och hurdana befogenheter de har i sitt arbete. Ordningsvakter kan också utses på grundval av andra författningar som nämns i 1 §. Den viktigaste konstitutionella frågan i lagförslaget är att ordningsvakter, det vill säga i juridisk mening privatpersoner, har befogenheter att ingripa i grundlagsskyddade rättigheter, framför allt människors personliga frihet och integritet. Därtill föreslås ordningsvakterna få självständig rätt att bruka maktmedel.

I sin tolkningspraxis har grundlagsutskottet vad gäller utövning av offentlig makt utgått från den med regeringsformen sammankopplade principen med tjänstemannaförvaltning, som avser skötsel av offentliga uppgifter och som det visserligen ansetts vara möjligt att avvika från under vissa förutsättningar och med vissa begränsningar. Att anförtro andra än tjänstemän rätt att anlita maktmedel har emellertid enligt utskottets åsikt i princip ansetts kräva grundlagsordning (GrUU 1/1994 rd). En utomstående rätt att använda maktmedel har enligt utskottets mening ansetts vara godtagbart i statsförfattningsrättsligt hänseende om det klart ”stadgas att denna möjlighet är ett undantag och att det är tillåtet bara om en polisman på grund av ett ytterst viktigt och skyndsamt tjänsteuppdrag måste anlita utomstående för att använda maktmedel”. Dessutom bör det anges ”att utomstående med dessa begränsningar har rätt att använda makt-

medel bara under ledning av en polisman” (GrUU 15/1994 rd).

Lagförslagets 9 § står ytligt sett klart i strid med utskottets tidigare tolkningspraxis. Det finns dock anledning att studera frågan närmare. Ordningsvakternas uppgifter hänger samman med allmänna sammankomster och offentliga tillställningar samt en del andra evenemang. Det är här fråga om sådana till en viss plats bundna tillställningar utomhus eller inomhus som människor kan besöka av sin egen fria vilja i så stort antal att det finns särskild anledning att uppmärksamma möjligheterna att upprätthålla ordning och säkerhet. Därigenom eftersträvar man att respektera och skydda de människors fria vilja och självbestämmanderätt som besöker sådana tillställningar. Vad det tredje lagförslaget beträffar är också bestämmelserna i 7 § regeringsformen och i synnerhet vid tillställningar utomhus 14 a § 1 mom. viktiga.

Rätten till liv och personlig frihet, integritet och säkerhet skyddas i 6 § 1 mom. regeringsformen. Att bestämmelser om personlig säkerhet togs in i regeringsformen motiverades i samband med grundrättsreformen på följande sätt (RP 309/1993 rd, s. 51/II): ”Ett uttryckligt omnämnande av säkerheten understryker den offentliga maktens förpliktelser att vidta åtgärder för att skydda samhällsmedlemmarna mot brott och andra rättsstridiga gärningar, oberoende av om de företas av någon som utövar offentlig makt eller av privatpersoner.” I ljuset av detta finner utskottet det ostridigt att det allmänna enligt grundrättsreformen antingen direkt skall garantera att ordning och säkerhet upprätthålls i situationer av ovan avsedd typ, vilket är det primära,

eller sekundärt på något annat sätt skapa adekvata arrangemang för att ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas vid dem.

Att uppgiftsfältet för ordningsvakterna utformas på föreslaget sätt kan motiveras i sak. Det är så omfattande att polisens resurser inte räcker till för att ta hand om dessa ordningsuppgifter. Enligt utskottets uppfattning omfattar uppgiftsfältet dessutom ett flertal för allmänheten avsedda tillställningar av sådan typ att det inte är naturligt att polisen i regel är närvarande. Det är dessutom fråga om tillställningar och evenemang av ett sådant slag att ordningen i allmänhet har skötts av ordningsmän. Av dessa orsaker anser utskottet att den i propositionen föreslagna grundlösningen att det i princip är ordningsvakterna som upprätthåller ordning och säkerhet vid tillställningar av denna typ, med andra ord privatpersoner, som dock i straffrättsligt hänseende är tjänstemän, är konstitutionellt acceptabel. I och med att utskottet stannat för detta resultat har utskottet tillmätt den omständigheten särskild betydelse att ordningsvakternas fullmakter, inklusive anlitande av maktmedel, alltid anknyter till en särskild tillställning och alltså utgör enskilda fall och således även är tidsmässigt avgränsade. I ett sådant lagstiftningsavgörande som avses i propositionen är det fråga om att det allmänna med anlitande av sina fullmakter att utfärda bestämmelser går in för att skapa förutsättningar för att upprätthålla ordning och säkerhet på tillställningar av ifrågavarande typ och sålunda uppfylla den skyldighet som beror på 6 § 1 mom. regeringsformen.

Lagförslaget 9 §, som gäller användning av maktmedel, har nästan helt formulerats i enlighet med 27 § polislagen. Enligt utskottet är detta inte en lyckad lösning utan man borde gå in för en mer specificerad reglering. Sålunda innebär till exempel den förvaltningsrättsliga proportionalitetsprincipen enligt utskottets uppfattning i detta sammanhang bland annat att ordningsvakter kan tillgripa de tyngsta maktmedlen — gripande och tagande i förvar — bara om det är absolut nödvändigt att omedelbart tillgripa sådana maktmedel utan att invänta polisens åtgärder till

exempel på grund av att den som skall avlägsnas utgör en allvarlig risk för andra personer eller egendom.

Vad detaljerna beträffar fäster utskottet uppmärksamhet vid att polisen enligt 19 § i förslaget till lag om sammankomster har till uppgift att trygga utövandet av mötesfriheten. Utskottet betonar denna bestämmelses principiella betydelse och anser att ordningsvakter inte bör få ges långt gående fullmakter av denna typ att gripa och ta i förvar personer när de har utsetts för att upprätthålla ordning i samband med att mötesfriheten utövas. Härvid är det bara polisen som bör ha nämnda fullmakter och med dem sammanhängande rätt att använda maktmedel. Enligt utskottets uppfattning måste lagförslaget absolut ändras på detta sätt.

Enligt lagförslagets 10 § 1 mom. får för högst fem år i sänder som ordningsvakt godkänns en för uppgiften lämplig myndig person som genomgått sådan utbildning som godkänts av det ministerium som ansvarar för den inre säkerheten. Av propositionens motivering framgår att enbart ordningsvaksutbildningen i praktiken tar högst två hela dagar i anspråk. Med beaktande av ordningsvakternas fullmakter och rätt att använda maktmedel anser utskottet det inte möjligt att på så kort tid ge sådan utbildning som ordningsvaktens krävande uppgifter, bland annat på grund av betydelsen för de grundläggande fri- och rättigheterna, absolut skulle förutsätta. Enligt utskottets åsikt finns det anledning att se till att en person med stöd av i motiveringen nämnda ”enbart ordningsvaksutbildning” inte kan godkännas som en permanent ordningsvakt. Utskottet anser det dessutom vara på sin plats att personer godkänns för högst tre år i sänder för uppgiften.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att lagförslagen kan behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Helsingfors den 10 februari 1999

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Johannes Koskinen /sd
medl. Tuija Brax /gröna
Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Juha Korkea-
oja /cent
Valto Koski /sd

Heikki Koskinen /saml
Jorma Kukkonen /sd
Osmo Kurola /saml
Jukka Mikkola /sd
Maija-Liisa Veteläinen /cent
suppl. Jouko Jääskeläinen /fkf.